

Nr 99.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående undersökning rörande reglering av vissa delar av Lyckebyån; given Stockholms slott den 10 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernädigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokoll över jordbruksärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström anför:

I skrivelse den 30 september 1927 hava länsstyrelsen i Blekinge län samt länets hushållningssällskap hemställt, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till riksdagen med anhållan om bemyndigande att från statens avdiktningensanslag förskottera de medel intill högst 20,000 kronor, som kunde befinnas erforderliga för verkställande av undersökning samt uppgörande av fullständig plan jämte kostnadsförslag till reglering av Lyckebyån beträffande sträckan Fursjön—Bockebosjön i norr och Bånga damm omkring 800 meter nedanför Kroksmåla i söder, under villkor att belopp, som sålunda kunde bliva för ändamålet utlämnade, skulle avräknas å det statsbidrag

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 81 häft. (Nr 99.)

från nämnda anslag, som framdeles kunde komma att beviljas till företags utförande.

Till stöd för sin framställning hava nämnda myndigheter anfört i huvudsak följande:

Spörsmålet om Lyckebyåns reglering i torrläggningssyfte vore av gammalt datum. Enligt en tradition, vars riktighet dock ej kunnat kontrolleras, skulle frågan härom hava varit uppe redan i början av 1800-talet. Undersökningar för reglering av Lyckebyån i nu ifrågavarande delar hade verkställts under år 1865 samt åren 1868—1875. Sist då en närmare undersökning kommit till stånd vore i slutet av 1880-talet, då en sådan på begäran av Blekinge läns hushållningssällskap verkställdes av lantbruksingenjören, sedermera byråchefen E. Wilh. Ewe.

Under år 1918 hade av landshövdingen i Kalmar län, landssekreteraren i Blekinge län samt vederbörande lantbruksingenjör avlagts besök på platsen och hållits sammanträde med befolkningen. De då verkställda undersökningarna ledde likväl icke för det dåvarande till något resultat.

I juni 1925 höll länsstyrelsen i Blekinge län ett talrikt besökt sammanträde i Fur med intresserade för åregleringen i fråga. Av det därvid förda protokollet framginge, att hos de närvarande förefunnits ett mycket starkt intresse för regleringens genomförande samt att detta intresse tagit sig uttryck i tillsättandet av en kommitté för insamlande av medel till bestridande av kostnaderna för en undersökning. Tyvärr visade det sig sedermera omöjligt för kommittén att hopbringa ens så stort belopp, som erfordrades för en mera preliminär undersökning. Endast en mycket ringa procent av dem, som beräknades få nytta av företaget, befunnos villiga eller i stånd att bidra till undersökningskostnaden. På grund härav fick frågan för det dåvarande förfalla.

Vid upprepade tillfällen hade därefter frågan åter varit på tal, men dess förande vidare hade strandat på omöjligheten att hos den i regel fattiga jordbrukarbefolkning, som skulle komma att av företaget beröras, uppbära nödiga medel till bestridande av undersökningskostnaderna.

På begäran av länsstyrelsen hade statens lantbruksingenjör i Blekinge län M. Wixell rörande det planerade företaget uppgjort en promemoria, vilken funnes bifogad framställningen. Enligt nämnda promemoria tänktes företaget inskränkt till sträckan Fursjön—Bockebosjön på gränsen mellan Blekinge och Kalmar län i norr och Bånga damm omkring 800 meter nedanför Kroksmåla inom förstnämnda län i söder. Den sträcka av Lyckebyån, som enligt Wixells utkast skulle regleras, funnes med rött utmärkt å ett ansökningen bilagt kartblad.

De tekniska och ekonomiska förutsättningarna för företags genomförande syntes sällsynt goda. Det nödiga arbetet torde i stort sett komma att inskränka sig till upptagandet av ett förstorat och fördjupat avlopp jämte nödiga bikanaler utan att, såvitt på förhand kunde bedömas, därvid kunde befaras möta några mera svårberäkneliga hinder. De vattenverk, som kunde komma att få kännning av regleringen, vore relativt fåtaliga och små, och den ersättning, som torde kunna antagas komma att bestämmas att utgå för skada, som genom regleringen tillskyndades dessa verk eller ock eljest förorsakades, torde bliva relativt obetydlig. Odlingsarbetet å de torrlagda markerna bleve enligt Wixells promemoria på grund av jordens beskaffenhet lätt att verkställa.

Vad de ekonomiska förutsättningarna anginge, vore ju svårt att, innan

en närmare undersökning kommit till stånd, nämna några siffror. Med ledning av Wixells promemoria samt inhämtad kännedom om det synnerligen ringa värde, som de marker — mest så kallade mader —, vilka skulle genom torrläggningen förbättras, för närvarande ägde, torde man dock, utan att vara allt för optimistisk, våga uppskatta nyssnämnda nuvarande värde jämte — under förutsättning av grävningsmaskinens användning — torrlägnings- och odlingskostnaden samt av torrläggningen föranledda ersättningar till sammanlagt omkring 2,000,000 kronor. Med utgångspunkt från Wixells uppgift i prememorian, att allenast den del av de nu vattenskadade markerna, som genom torrläggningen syntes kunna omvandlas till åker, belöpte sig till 5 å 6,000 tunnland, torde man icke göra sig skyldig till någon överdrift, om man uppskattade värdet av samma marker efter regleringen till det dubbla eller 4,000,000 kronor. Förbättringsvärdet skulle alltså under förutsättning av detta antagandes riktighet uppgå till omkring 2,000,000 kronor.

Frågade man sig, varför — om företaget verkligen kunde beräknas bliva så fördelaktigt som nu sagts — detsamma ej förr kommit till stånd eller i allt fall ej nu kunde förverkligas utan statlig förskottering av undersökningskostnaden, så torde svaret häri ligga i tvenne omständigheter, vilka ägde ett visst sammanhang med varandra. Dels hade aldrig ännu en tillräckligt ingående undersökning med fullständig plan och kostnadsberäkning blivit verkställd och dels — och detta vore huvudsaken — hade kostnaden för verkställandet av dylik allsidig utredning, utgörande en nödvändig förutsättning för ett säkert bedömande av företagets ekonomiska förutsättningar, ansetts uppgå till så stort belopp — beräknat till 20,000 kronor —, att det stött på oövervinneliga svårigheter att uppbringa detsamma bland de som regel i mycket små förhållanden befintliga intressenterna. Det vore just denna omständighet, att undersökningskostnaden, ehuru liten i förhållande till företagets omfattning och den beräknade båtnaden, dock måste betraktas som anseelig i förhållande till värdet å den i företagets ingående marken i dess nuvarande skick, som gjort att hittills oöverstigliga hinder mött för igångsättandet av detta efter allt att döma i och för sig ekonomiskt synnerligen fördelaktiga företag.

Företaget tillhörde emellertid dem, för vilkas snara förverkligande en utväg helt enkelt måste utfinnas. Det skulle kunna synas ligga nära till hands, att hushållningssällskapen i Blekinge och Södra Kalmar län förskottade vederbörande erforderliga medel till undersökningskostnad. De prekära finansiella förhållanden, under vilka hushållningssällskapen arbetade, förbjöde emellertid denna utvägs anlitan. Att vädja till vederbörande lands-ting eller kommuner torde ej heller kunna leda till målet. Alldeles fränsett de betänkligheter av mera principell natur, som kunde resas mot beträdande av denna väg, så mötte även här hinder av ekonomisk art. Blekinge län, inom vilket större delen av här ifrågavarande sankmarker vore belägna, hade en av de högsta landsstingsskatterna i landet — för år 1927 2 kronor 64 öre och för år 1928 2 kronor 59 öre per bevillningskrona — och i de av företaget närmast berörda blekingesocknarna, Sillhövda och Rödeby socknar, uppginge 1927 års kommunalskatt till respektive 9 kronor 75 öre och 11 kronor 65 öre.

Skulle företaget — åtminstone inom rimlig tid — kunna komma till stånd, torde ingen annan utväg finnas än den, att staten trädde hjälpande emellan.

Länsstyrelsen och hushållningssällskapet insåge visserligen till fullo, att mot statens ekonomiska inskridande vid torrlägningsföretag i annan form

än den redan fastslagna kunde resas betänkligheter av principiell art och att, för att ett sådant inskridande skulle ske, borde föreligga alldeles särskilda skäl. Dylika särskilda skäl måste dock anses förefinnas i förevarande fall. De blivande delägarnas antal uppginge ju till omkring 260, spridda inom fem socknar i två län å en längdsträcka av över 2 mil och samtliga utgörande småbrukare med i allmänhet brukningsarealer av 5 till 10, i enstaka fall upp till 15 tunnland odlad jord. Man kunde förstå, vilka svårigheter skulle möta vid försök att organisera alla dessa personer till gemensamt uppträdande, och man finge ej förtänka dessa i regel fattiga småbrukare, om de droge sig för att — utan full visshet om att företaget verkligen komme till stånd — tillskjuta erforderlig undersökningskostnad, då denna kunde beräknas komma att i medeltal å var och en av dem belöpa sig till omkring 75 kronor. Frånsett att statens ingripande alltså måste anses som en nödvändig förutsättning för, att företaget överhuvud skulle kunna komma igång, finnes goda direkta skäl, som talade för statens inskridande i detta särskilda fall. Såsom sådana torde kunna räknas dels det verksamma led i statens arbete för bildandet av egna jordbrukarhem av lämplig storlek, som företagets genomförande skulle utgöra, och dels den lindring i den rådande arbetslösheten, särskilt bland grovarbetarna, som ett snart igångsättande av företaget skulle vara ägnat att medföra. I förra avseendet kunde anföras, att de nuvarande allt för små brukningsdelarna genom torrläggningen skulle — låt vara i olika proportion — omskapas till jordbruk, därav säkerligen ett flertal nya, med betydligt större och lämpligare belägna inägor, samt att delägarnas nuvarande egendomar, belägna som de vore i en skogrik trakt, i regel omfattade en proportionsvis mycket stor skogsareal. Och i senare avseendet finge framhållas att, även om företaget på grund därav, att det torde komma att visa sig ekonomiskt fördelaktigt att låta arbetsmaskiner komma till användning i stor utsträckning vid detsammans utförande, icke kunde anses lämpa sig att utföras som nödhjulsarbete genom arbetslöshetskommissionens försorg, detsammans igångsättande dock — icke minst med hänsyn till efterföljande odlings-, väg- och nybyggnadsarbeten — måste i stor utsträckning verka till lättnad å arbetsmarknaden. Det torde vara svårt att från synpunkten av arbetslöshetens lindrande finna en bättre användning för det ringa belopp, varom här vore fråga — efter allt att döma allenast några års ränta på 20,000 kronor —, än till igångsättande av ett företag av nu ifrågavarande art och omfattning. Av icke ringa intresse för staten och det allmänna i övrigt torde därjämte — bland annat ur skattesympunkt — vara, att en förut fattig bygd i den stora utsträckning, som den, varom här vore fråga, omskapades till en bördig nejd med därav följande avsevärt ökade taxeringsvärden å fastigheter samt stegrad välmåga hos bebyggarna.

Såväl ekonomiska som sociala skäl talade alltså kraftigt för att staten genom sin mellankomst möjliggjorde tillblivelsen av detta i eminent grad produktiva företag.

Att begära särskilt anslag för ändamålet torde icke vara lämpligt eller erforderligt, utan syntes, med särskild hänsyn till att företaget främst finge betraktas som ett torrlägningsföretag i jordbrukets intresse, den bästa utvägen vara, att det erforderliga beloppet av staten förskotterades från statens avdkningsanslag för att sedermera avräknas å det statsbidrag, som främdeles kunde komma att beviljas till företagets genomförande. Visserligen skulle kunna ifrågasättas, att den del av undersökningskostnaden, som kunde beräknas belöpa å erforderlig hantlangning och därtill hörande materiel,

skulle — in natura eller eljest — tillskjutas av intressenterna själva. Enligt uppgift av Wixell torde emellertid denna del av kostnaden på grund av företagets omfattning komma att uppgå till ganska avsevärt belopp (omkring 6,000 à 7,000 kronor). Att genom frivillig uttaxering hos de omkring 260 intressenterna uppbringa denna summa eller ordna hantlangningens fullgörande in natura av en så talrik delägarskara stötte givetvis på stora svårigheter av förut antydd art. Härtill komme, att det oupphörliga ombyte av personal, som skulle bli en följd av hantlangningens utgörande in natura, skulle vara ägnat att fördröja och till följd därav även fördröja undersökningsarbetet. Skulle som villkor för undersökningskostnadens förskottande av statsmedel stadgas, att intressenterna själva skulle ansvara för hantlangningens fullgörande, skulle detta därför riskera hela företagets tillkomst.

Länsstyrelsen i Kalmar län samt *Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott* hava å omförmälda skrivelse tecknat, att de instämna i den däri gjorda framställningen.

Av omförmälda av *lantbruksingenjören Wixell* uppgjorda promemoria inhämtas, att den åkerjord, som genom företaget skulle utvinnas, är till tre fjärdedelar belägen inom Rödeby och Sillhövda socknar i Blekinge län och till en fjärdedel inom Vissefjärda och Gullabo socknar i Kalmar län samt att av delägarna i företaget omkring 180 vore boende inom det förra länet och omkring 80 i det senare. Kostnaderna för företaget hava av Wixell överslagsvis uppskattats till 1,850,000 kronor, däri inbegripna till 250,000 kronor beräknade odlingskostnader. Kostnaderna skulle dock kunna väsentligen nedbringas, därest, såsom på grund av markens beskaffenhet är att antaga, moderna grävningssmaskiner kunna användas. Ifrågavarande sankmarksområden bilda stora sammanhängande fält, fullkomligt stenfria såväl beträffande ytlager som botten. Botten inom större delen av nämnda områden utgöres av sandblandad lera eller lera. Medeldjupet av dyjorden, som nästan uteslutande består av starrtorvdy, är 0.8—1.2 meter. Verkställda analyser hava visat att dyjorden, i likhet med nästan all liknande jord, är fattig på kali och kalk. Däremot är den kväverik, varjämte förekommer fosforsyra i för dylika jordarter ovanligt hög grad. Halten av de för växterna skadliga ämnena klor och svavelsyra är ovanligt liten; vitmossa har ingenstädes påträffats. Som allmänt omdöme uttalas, att såväl dyjorden som alven är av mycket god beskaffenhet. Odlingsarbetet är synnerligen lätt att verkställa.

Lantbruksstyrelsen har i infortrat utlåtande den 21 oktober 1927 till en början framhållit vissa principiella betänkligheter mot ifrågavarande framställning samt i sådant avseende åberopat vad styrelsen anfört i skrivelser den 20 oktober 1911 och den 3 maj 1927 i anledning av särskilda av länsstyrelsen i Västerbottens län gjorda framställningar om anslag av statsmedel för undersökning angående åtgärder för avvärjande av översvämningar i trakten av Ume- och Vindelälvarnas sammanflöde. Lantbruksstyrelsen har däri uttalat, att statsunderstöd i annan ordning, än som möjliggjordes genom

understöd från vederbörande lånefond eller avdikningsanslag och som utginge först efter det att intressenterna beslutat att utföra företaget, syntes kunna medföra den olägenhet, att liknande anspråk på understöd skulle kunna framställas från intressenter i samma eller andra orter inom landet, anspråk vilka, därest de i omförmälda skrivelser avsedda framställningar bifölles, icke skulle kunna utan orättvisa lämnas obeaktade. Vad sålunda anförts syntes lantbruksstyrelsen i lika mån gälla den nu ifrågasatta utredningen. Emellertid fortsätter lantbruksstyrelsen sitt uttalande sålunda:

Av föreliggande ansökning syntes dock framgå, att särskilt stora svårigheter mötte för de av det ifrågasatta företaget berörda intressenterna att förskottera erforderliga undersökningskostnader, på grund av såväl företagens avsevärda omfattning som även intressenternas i allmänhet mindre goda ekonomiska ställning. Å andra sidan syntes vad i ansökningen anförts om önskvärdheten av företagens bringande till stånd vittna om en bland vederbörande jordägare allmänt spridd övertygelse om det stora värdet ur jordbrukssynpunkt av dess genomförande. Särskilt finge understrykas de möjligheter till ökad nybildning av mindre jordbruk, som här skulle kunna skapas. Området vore med avseende på kommunikationer redan nu väl lottat och hade relativt goda vägförbindelser till två järnvägar med sex stationer inom ett avstånd av tre—tolv kilometer. Med hänsyn jämväl till det för svenska förhållanden milda klimatet i denna trakt syntes här gynnsammare förutsättningar för en framgångsrik kolonisation förefinnas, än vad erfarenheten visat vara fallet vid kolonisationsföretag i vissa andra landsdelar.

På grund av vad ovan framhållits funne lantbruksstyrelsen skäl tala för beviljande av statsmedel för ifrågavarande ändamål, mot det att sålunda utlämnade medel avräknades å det statsbidrag, som framdeles tilläventyrs kunde komma att beviljas till företagens utförande.

I ansökningen förutsattes emellertid dylikt bidrag jämväl till bestridande av kostnaderna för erforderlig hantlangning och därtill hörande material, under framhållande att det skulle stöta på stora svårigheter att genom frivillig uttaxering hos de omkring 260 intressenterna i företaget uppbringa härför nödigt belopp, varförutom eventuellt ordnande av hantlangningens utgörande in natura skulle genom det oupphörliga ombyte av personal, som därav bleve en följd, fördröja och fördyra undersökningsarbetet.

Med avseende härå ville lantbruksstyrelsen anføra, att intressenterna med hänsyn till de förväntade betydande fördelarna för deras fastigheter av torrlägningsprojektets utförande borde utan större svårighet kunna förskottera ifrågavarande hantlangningskostnader, i ansökningen beräknade till i medeltal 25 kronor för var och en. Likaså torde ordnandet av hantlangningen böra utan i ansökningen omnämnda praktiska olägenheter kunna ske med tillämpning av för ifrågavarande undersökningar gängse förfaringssätt eller genom anställande av särskilt manskap för samtliga hantlangningsgöromål. Lantbruksstyrelsen funne därför, att statsbidrag icke skäligen borde utgå till bestridande av kostnad för hantlangning och därtill hörande material.

De statsmedel, som på grund av föreliggande ansökning kunde bliva anvisade, torde böra ställas till länsstyrelsens i Karlskrona disposition, och skulle länsstyrelsen äga att därmed likvidera förrättningsmännen tillkom-

mande gottgörelse enligt till länsstyrelsen avgiven räkning. Från vederbörande jordägare torde till länsstyrelsen böra avlämnas förbindelse att anskaffa och bekosta all för undersökningarna erforderlig hantlangning och därtill hörande material ävensom till vederhäftigheten styrkt borgen för återbetalning till statsverket av för undersökningarna utanordnade statsmedel, för den händelse nämnda förbindelse icke behörigen infriades.

För bedömandet av undersökningskostnadernas storlek saknades givetvis i ärendets nuvarande skick säkra hållpunkter. Lantbruksstyrelsen funne emellertid icke anledning till erinran mot det i ansökningsangivna beloppet, 20,000 kronor. Efter avdrag av hantlangningskostnaden, som av sökandena uppskattats till 6 å 7,000 kronor, skulle sålunda statsbidraget förslagsvis kunna beräknas till 14,000 kronor.

Statskontoret har i infordrat utlåtande den 5 november 1927 med hänsyn till föreliggande omständigheter tillstyrkt, att i anledning av förevarande framställning åtgärd vidtoges i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag.

Enligt gällande grunder för understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av torrlägningsföretag (kungörelsen den 11 juni 1926, nr 257, angående villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag) skall — såsom första förutsättning för dylikt bidrag — förslag till företagets utförande vara upprättat vid syneförrättning enligt vattenlagen, varjämte beträffande företaget skall hava verkställt den ytterligare utredning, varom lantbruksstyrelsen meddelar närmare föreskrifter. Ärendet prövas därefter av Kungl. Maj:t, som fastställer arbetsplanen. Kungl. Maj:t kan därvid bevilja statsbidrag jämväl för ifrågakommande undersökning och syneförrättning jämte erforderliga kartor och handlingar. För närvarande pläga kostnaderna såväl i berörda avseenden som för hantlangning upptagas i den summa, som ligger till grund för statsbidragets beräkning.

Ett bifall till nu förevarande framställning innebär sålunda ett frångående av gällande bestämmelser. Emellertid synes mig ett undantag i nu föreliggande fall vara väl motiverat. Särskilt vill jag därvid framhålla, att företagets intressenter — uppgående till omkring 260 — äro småbrukare med, såsom synes, i allmänhet svag ekonomisk ställning, vilken icke medgiver dem påtaga sig den risk ett negativt resultat av undersökningen skulle föra med sig. Skulle å andra sidan undersökningen giva säkert stöd för antagandet, att företaget skall bliva ekonomiskt bärkraftigt, en sak som i ett fall som detta är av synnerlig vikt att med största möjliga pålitlighet få utrönt, kan förväntas, att företaget med hänsyn till sin omfattning samt jordens uppdelning på ett synnerligen stort antal förut svaga brukningsdelar skall bliva av utomordentligt stor betydelse ej endast för de särskilda intressenterna utan för hela orten och dennas framtida utveckling. På grund härav och då, enligt den förberedande undersökning som ägt rum, vissa omständigheter synas tyda på att förutsättningar föreligga för ett bärigt företag, vill jag tillstyrka, att staten träder hjälpande emellan för möjliggörande av en full-

*Departements-
chefen.*

ständig utredning, vilken eljest näppeligen torde komma till stånd. Beträffande omfattningen av statens stöd anser jag emellertid i likhet med lantbruksstyrelsen, att kostnaderna för hantlangning och därtill hörande material böra bestridas av intressenterna själva. Genom att de sålunda från början få del i ansvaret, torde de jämväl få större intresse för företaget och det framtida avgörandet rörande dess utförande. Beträffande det av lantbruksstyrelsen, efter avdrag av sagda kostnader, beräknade statsbidragsbeloppet av 14,000 kronor har jag intet att erinra.

Nämnda medel torde böra beredas från statens avdikningsanslag, som sedermera, om företaget utföres, skulle erhålla gottgörelse av blivande statsbidrag från samma anslag. Skulle företaget ej komma till stånd, torde staten hava att bära undersökningskostnaden i nu förevarande del, därvid kostnaden torde böra bestridas från nämnda anslag. Avbrytes genom intressenternas förvållande undersökningen, böra emellertid alla kostnader för det utförda undersökningsarbetet stanna å intressenterna. Jämlikt lantbruksstyrelsens förslag böra intressenterna tillförpliktas att avlämna förbindelse beträffande bestridandet av hantlangnings- och därmed förbundna materialkostnader. För nämnda förbindelses infriande ävensom för återbetalning av för undersökningen utanordnade statsmedel i händelse av undersökningarnas avbrytande genom intressenternas förvållande synes böra ställas borgen, och torde därvid givetvis kunna godkännas borgensåtagande av hushållningssällskap eller annan dylik allmän institution. Statsbidragets utbetalande torde ske i den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta ordning.

Med åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att av statens avdikningsanslag använda ett belopp av högst 14,000 kronor för undersökning rörande reglering av vissa delar av Lyckebyån.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan finner Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten gott lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.